

ЗАВУЧВАННЕ ЗАКЛІЧКІ «СОНЕЙКА-СОНЦА, ВЫГЛЯНІ Ў АКОНЦА»

Мэта: працягваць знаёміць дзетак з творамі вуснай народнай творчасці, развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць твор, выразна яго расказваць.

Матэрыял: загадка пра сонейка.

Ход

П. Паслухайце загадку і назавіце адгадку.

Маленькае, залаценькае – ўсё навокал асвеціць.

Сонейка.

П. А вось яшчэ адна загадка.

Маленькае, кругленькае – ўсяму свету міленькае.

Сонейка.

П. Якімі прыгожымі словамі расказваецца пра сонейка? Давайце яшчэ раз успомнім гэтыя словы і прыдумаем новыя прыгожыя словы пра сонейка.

П. Усе дзеткі любяць сонейка і хочуць, каб яно ім свяціла. Паслухайце заклічку да сонейка *«Сонейка-сонца»*.

Раскаванне заклічкі «Сонейка-сонца» педагогам.

Сонейка-сонца

Сонейка-сонца,

Выгляні ў аконца,

Пасвяці нам трошку,

Дам табе гарошку.

З народнага

П. Да каго звяртаюцца дзеткі? Што просяць дзеці ў сонейка? Што яны абяцаюць сонейку, каб яно пасвяціла трошку?

П. Паслухайце заклічку яшчэ раз. Будзем вучыць яе напамяць.

П. Раскажыце заклічку да сонейка. Першыя радкі раскажыце так, каб было чутно, што вы звяртаецеся да сонейка, што вы ласкава просіце яго, каб яно вам пасвяціла трошку.

Раскаванне казкі “Каток — залаты лабок”

Мэта: развіваць уменне успрымаць моўныя і мастацкія асаблівасці казачнага тэксту, актывізаваць слоўнік дзяцей вобразнымі словамі з казкі, адказваць на пытанні па зместу казкі, перадаваць казачныя словы і выразы пры ўзнаўленні асобных частак казкі па карцінках.

Матэрыял: ілюстрацыі да казкі “Каток – залаты лабок”

Ход

П. Давайце разам пагуляем у ката Апанаса.

Дзеці лічацца і выбіраюць ката. Яму завязваюць вочы і ўдзельнікі задаюць яму пытанні:

- Кот, кот, на чым стаіш?

- На дубе!

- За што трымаешся?

- За сук!

- Што на суку?

- Вуллі!

- Што ў вуллях?

- Пчолы!

- Што ў пчолах?

- Мёд!

- Каму ды каму?

- Пані ды пану.

- А нам што?

- Смала на лапаце!

Тады ўсе лёгенька ляпаюць ката па спіне пад такт песенькі:

Апанас, Апанас,

Твая жонка ў нас.

Увалілася ў квас.

Лаві сем год нас!

З апошнімі словамі ўсе ўцякаюць ад ката. Замяняе ката першы, каго ён зловіць.

П. Пагулялі ў ката, а цяпер паслухаем казку пра катка-залатого лабка.

Расказванне казкі педагогам.

Жыў дзед з бабай. Былі яны вельмі бедныя: ні насіць няма чаго, ні варыць. Вось баба і кажа дзеду:

— Вазьмі, дзеду, тапарок, паедзь у лясок, ссячы дубок, завязі на рынак, прадай і купі гарчык мукі. Спячом хлеб. Сабраўся дзед, паехаў у лясок, пачаў секчы дубок. Выскачыў з дуба каток — залаты лабок, залатое вушка, срэбранае вушка, залатая шарсцінка, срэбраная шарсцінка, залатая лапка, срэбраная лапка.

— Дзеду, дзеду, што табе трэба?

— Ды вось, каточак, мой галубочак, паслала мяне баба ссекчы дубок, завезці на рынак, прадаць і купіць гарчык мукі на хлеб.

— Едзь, дзед, дахаты: будзе ў вас мука! Прыехаў дзед дахаты, ажно ў яго мукі поўныя засекі. Спякла баба хлеб, сама наелася, дзеда накарміла і кажа яму:

— Не шкодзіла б цяпер і заціркі наварыць. Ды солі няма. Вазьмі, дзеду, тапарок, паедзь у лясок, стукні ў дубок, ці не выскачыць каток — залаты лабок: папрасі ў яго солі. Узяў дзед тапарок, паехаў у лясок, стук у дубок!.. Выскачыў каток — залаты лабок, залатое вушка, срэбранае вушка, залатая шарсцінка, срэбраная шарсцінка, залатая лапка, срэбраная лапка.

— Дзеду, дзеду, што табе трэба?

— Ды вось, каточак, мой галубочак: хлеб ёсць — солі няма!

— Едзь, дзед, дахаты: будзе соль! Прыехаў дзед дахаты, ажно ў яго солі цэлая дзежка стаіць. Наварыла баба заціркі, сама наелася, дзеда накарміла ды кажа яму:

— Не шкодзіла б цяпер і капусты паспы таць. Вастры, дзеду, тапарок, едзь у лясок, стукні ў дубок, ці не выскачыць каток — залаты лабок: папрасі ў яго капусты. Навастрыў дзед тапарок, паехаў у лясок, стук у дубок!.. Выскачыў каток — залаты лабок, залатое вушка, срэбранае вушка, залатая шарсцінка, срэбраная шарсцінка, залатая лапка, срэбраная лапка.

— Дзеду, дзеду, што табе трэба?

— Ды вось, каточак, мой галубочак: хлеб ёсць, соль ёсць — капусты няма!

— Едзь, дзед, дахаты: будзе капуста! Прыехаў дзед дахаты, а ў яго капусты поўная кадушка!

— Ай, як добра! Вось каб цяпер яшчэ сальца... Мы б з табою капусты наварылі, сальцам закрасілі. Не палянуйся, дзеду: вазьмі тапарок, паедзь у лясок, стукні ў дубок, ці не выскачыць каток — залаты лабок: папрасі ў яго сальца. Узяў дзед тапарок, паехаў у лясок, стук у дубок!.. Выскачыў каток — залаты лабок, залатое вушка, срэбранае вушка, залатая шарсцінка, срэбраная шарсцінка, залатая лапка, срэбраная лапка.

— Дзеду, дзеду, што табе трэба?

— Ды вось, каточак, мой галубочак: просіць баба яшчэ сальца да капусты.

— Добра, дзед, едзь дахаты: будзе сала.

Прыязджае дзед дахаты, а ў яго сала цэлы кубелец! Рады дзед, рада баба. Сталі яны жыць ды пажываць, дзецям казкі казаць. І цяпер жывуць, хлеб жуюць, капустаю з салам закусваюць. Вось вам казка, а мне абаранкаў вязка.

П. Пра каго расказваецца ў казцы? Як называецца казка? Хто хоча расказаць пра катка словамі з казкі.

П. Калі ласка Міхасік, “Выскачыў з дуба каток — ... залаты лабок, залатое вушка, ... срэбранае вушка, залатая шарсцінка,...срэбраная шарсцінка, залатая лапка, ... срэбраная лапка”(інтанацыяй заахвоціць дзетак да апісання коціка).

П. Як дапамог каток-залаты лабок дзеду?

П. Соль, капусту – што яшчэ папрасіў дзед у катка-залатога лабка.

П. Чым заканчваецца казка? Паслухайце як пра гэта расказваецца ў казцы: “Рады дзед, рада баба. Сталі яны жыць ды пажываць, дзесям казкі казаць. І цяпер живуць, хлеб жуюць, капустую з салам закусваюць.Вось вам казка, а мне абаранкаў вязка.”

П. Паглядзіце на гэтыя ілюстрацыі да казкі «Каток—залаты лабок» і раскажыце словамі з казкі пра тое, што на іх адлюстравана (гульня “Складзі казачныя малюнкi”, з нагляднага дапаможніка “У свеце казак” з серыі “Свет дзяцінства”).

Расказванне казкі “Пшанічны каласок”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне разумець змест і жанравыя асаблівасці казкі, адказваць на пытанні па яе змесце. Заахвочваць выхаванцаў да драматызацыі адной з частак казкі.

Матэрыял: малюнкi да казкі “Пшанічны каласок” з нагляднага дапаможніка “У свеце казак” з серыі “Свет дзяцінства”.

Ход

П. Паглядзіце на гэтыя малюнкi.
(з дапаможніка “У свеце казак” з серыі “Свет дзяцінства”, да казкі “Пшанічны каласок”).

П. Назавіце птушак, якія адлюстраваны на малюнках? Раскажам разам, як гэтыя птушкі голас падаюць?

П. Пеўнік галубок, чырвоны грабянёк – ... Ку-ка-рэ-ку,

Гусак шыпун шырокая дзюба, чырвоныя лапкі –... Га-га-га.

Індык лапатун-балбатун – ...Бал-бал-бал.

Курачка-сакатушка –... Ко –ко-ко.

Кураняткі – ...Пі-пі-пі.

П. Паслухайце казку пра курачку Сакатушку, гусака Шыпуна ды індыка Балбатуна. Называецца яна “Пшанічны каласок”.

Расказванне казкі педагогам.

Жылі на адным двары курачка Сакатушка, гусак Шыпун ды індык Балбатун. Курачка даглядала сваіх куранятак, грэблася на сметніку, шукала зярнятак. А гусак Шыпун і індык Балбатун толькі шпацыравалі ўзад і ўперад па двары, як важныя паны, ды заўсёды вялі між сабою спрэчкі аб тым, хто з іх важнейшы і разумнейшы.

— У мяне галава большая, — хваліўся гусак, — дык і розуму ў ёй больш! Індык з гэтым не згаджаўся.

— Галава ў цябе вялікая, гэта праўда, ды дурная, як бот, — казаў ён.

— Ну, няхай сабе галава дурная, — адказваў гусак, — затое нос які ў мяне! Моцны, цвёрды, прыгожы. А ў цябе што за нос — смех адзін! Чарвяк, а не нос! І гусак, і індык былі страшэнныя гультаі. Ежы шукаць сабе ленаваліся і таму часта галадалі. Каб не карміла іх сяды-тады гаспадыня, дык даўно б гультаёў і на свеце не было.

Аднаго разу знайшла курачка каля плота пшанічны каласок. Зарадавалася, засакатала на ўвесь двор:

— Ко-ко-ко! Глядзіце, які цудоўны каласок я знайшла! Пачулі пра тую навіну Шыпун і Балбатун.

— Ану, пакажы!

Курачка паказала ім каласок. Індык панюхаў каласок сваім носам-чарвяком.

— Так, так, — сказаў ён, — каласок і праўда цудоўны. Трэба яго змалаціць.

— Ага, ага, — згадзіўся і гусак. — Трэба змалаціць. Тады будуць зярняткі. А яны смачныя... Ага, ага!

— Добра, — сказала курачка. — А хто яго змалоціць?

— Толькі не я! — адказаў гусак. — Я тоўсты, мне цяжка цэпам махаць.

— Дык што ж, ты хочаш, каб я малаціў? — горача забалбатаў індык.

— Я табе не парабак.

— Ну добра, — сказала курачка, — я сама змалачу.

Пайшла яна на ток, узяла цэп і змалаціла пшанічны каласок. Прынесла зярняткі і цешыцца:

— Глядзіце, якія цудоўныя зярняткі! Чырванаваценькія, пузаценькія! Яны, напэўна, смачнейшыя за ячменныя. Падышлі да зярнятак і гусак з індыком.

— Так, так, — сказаў індык. — Цудоўныя зярняткі.

— Ага, ага, — пацвердзіў гусак. — Аж шкада дзяўбці.

— І не трэба дзяўбці. Іх трэба змалоць ды напачы булак, — падаў разумную парадку індык.

— Ага, ага, — згадзіўся гусак. — Пшанічныя булкі мяккія, як мой пух. А смачныя якія!

— Добра, — сказала курачка. — А хто змеле пшанічныя зярняткі?

— Толькі не я, — буркнуў гусак. — Мне цяжка ў млын хадзіць.

— І не я! — усклікнуў індык. — З такою простаю работаю і дурны гусак справіцца.

— Ну што ж, — сказала курачка, — калі так, то прыйдзеца мне самой ісці ў млын. Усыпала яна зярняткі ў торбачку і панесла ў млын. Там змалола і прынесла муку дахаты.

— Ай, якая бялюткая мука! — засакатала курачка на ўвесь двор. Індык панюхаў муку.

— Так, так, — сказаў ён, — добра пахне. Значыць, смачныя будуць булкі.

— Ага, ага, я ж казаў, што смачныя! — уставіў гусак.

— Ну, а хто спячэ з гэтай мукі булкі? — запыталася курачка. Гусак пакруціў галавою:

— Я не ўмею.

Індык адказаў:

— Я хоць і ўмею, ды не хачу. Няхай гусак пячэ.

— Ну, добра, — сказала курачка, — тады я сама спяку.

Знайшла яна пад паветкаю дзежачку і рашчыніла цеста. Потым накалола дроў і запаліла ў печы. Калі цеста падышло, курачка нарабіла круглых прыгожых булак і пасадзіла іх на лапаце ў печ. Булкі пачалі пячыся. І такі прыемны пах пайшоў ад іх па ўсім двары, што ў гусака і індыка аж слінкі пацяклі. А трэба сказаць, што яны даўно нічога не елі і так выгаладаліся, што нават спрацацца перасталі, хто з іх важнейшы ды разумнейшы.

— Хадзем у хату, — сказаў індык, — відаць, булкі ўжо гатовыя.

— Ага, ага, — адказаў гусак.

— Хадзем, браце, у хату. Прыйшлі індык з гусаком у хату. А там курачка булкі з печы дастае. Мяккія, румяныя, пахучыя.

— Так, так, — весела загаварыў індык, — якраз у пару прыйшлі.

— Ага, ага, — заківаў галавою гусак і першы падаўся за стол. Індык за ім. Але курачка спыніла іх:

— Чакайце! Не спяшайцеся, панове! Перш чым садзіцца за стол, адкажыце на мае пытанні.

— Давай свае пытанні! — сярдзіта прашыпеў гусак.

— Толькі хутчэй.

— Але, толькі хутчэй, — шпарка забалбатаў і індык. — А то дужа есці хочацца...

— Дык слухайце. Хто пшанічны каласок знайшоў?

— Ты, курачка, вядома, ты знайшла, — адказалі індык і гусак у адзін голас.

— Хто змалаціў каласок?

— Ты, курачка, змалаціла.

— Хто зярняткі ў млын насіў?

— Ты насіла...

— А хто дровы сек, у печы паліў, пшанічныя булкі пёк?

Пераглянуліся паміж сабою індык з гусаком і адказалі:

— Ты, вядома... За гэта табе і слава.

— Дык вось, — сказала курачка Сакатушка, — каму слава, таму і булкі. А вы, гультаі, ідзіце прэч адгэтуль! Ко-ко-ко! Дзеткі, бяжыце сюды хутчэй. Пазбягаліся з двара

кураняткі і пачалі з курачкай частавацца свежымі пшанічнымі булкамі. А галодныя гультаі індык і гусак зноў заспрачаліся, хто з іх важнейшы ды разумнейшы.

П. Пра каго расказваецца ў казцы? Хто з казачных герояў вам больш спадабаўся: курачка Сакатушка, гусак Шыпун або індык Балбатун?

П. Як расказваецца пра курачку ў казцы? Так, курачка даглядала сваіх куранятак, грэблася на сметніку, шукала зярнятак ды пякла булкі.

П. Мне таксама больш спадабалася курачка. Яна працалюбівая, сапраўдная гаспадынька.

П. Як расказваецца ў казцы пра гусака Шыпуна і індыка Балбатуна? Паспрабуйце расказаць пра іх словамі з казкі.

П. А цяпер паслухайце, што пра іх расказваецца ў казцы?

Гусак Шыпун толькі шпацыраваў ўзад і ўперад па двары, як важны пан, ды веў спрэчкі з індыком аб тым, хто з іх важнейшы і разумнейшы.

Індык Балбатун толькі шпацыраваў ўзад і ўперад па двары, як важны пан, ды веў спрэчкі з гусакі аб тым, хто з іх важнейшы і разумнейшы.

П. Як адносіліся гусак і індык да працы? Паслухайце, як пра гэта расказваецца ў казцы. “І гусак, і індык былі страшэнныя гультаі. Ежы шукаць сабе ленаваліся і таму часта галадалі. Каб не карміла іх Курачка Сакатушка, дык даўно б гультаёў і на свеце не было”.

П. За што курачцы слава?

Давайце раскажам пра гэта разам:

— Хто пшанічны каласок знайшоў?...

— Хто змалаціў каласок?...

— Хто зярняткі ў млын насіў?...

— А хто дровы сек, у печы паліў, пшанічныя булкі пёк?... (інтанацыяй заахвоціць дзетак да адказу).

Вось за гэта курачцы і слава!

П. Які ўрывак з казкі вам спадабаўся больш? Паслухайце, я вам зараз яго раскажу, а вы паспрабуйце пераўтварыцца ў казачных персанажаў і драматызаваць гэты ўрывак.

Расказванне казкі “Піліпка-сыноч”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць змест і жанравыя асаблівасці казкі; захоўваць паслядоўнасць сюжэта, перадаваць казачныя словы і выразы пры пераказе асобных урыўкаў казкі.

Матэрыял: малюнкі да казкі.

Ход

П. Давайце пагуляем ў гульнію “Баба Яга”. З удзельнікаў гульні выбіраюць Бабу Ягу. На зямлі праводзяць лінію. Усе стаяць па адзін бок лініі, Баба Яга - насупраць. Дзеці хорам прыпяваюць:

Бабы Ёжкі не баюся,

Ад яе адбаранюся!

Ёсць у мяне спрыт і сіла,

Баба Ёжка мне не міла!

Потым бягуць насустрач Бабе Язе. Тая іх ловіць. Каго зловіць, той становіцца Бабай Ягой.

П. Пагулялі ў Бабу Ягу, а цяпер паслухайце казку пра маленькага хлопчыка Піліпку і Бабу –Ягу, якой ён не баяўся. Называецца казка «Піліпка-сыноч».

Расказванне казкі “ Піліпка-сыноч” педагогам.

Жылі мужык і жонка. А дзяцей у іх не было. Жонка бядуе: няма каго ёй калы хаць, няма каго гадаваць... Аднаго разу мужык пайшоў у лес, высек з алешыны палена, прынёс дахаты і кажа жонцы:

— На, калышы.

Палажыла жонка палена ў калыску ды давай калыхаць і спяваць:

— Люлі, люлі, сыноч, з белымі плячыцамі, з чорнымі вачыцамі...

Калыхала дзень, калыхала другі, на трэці бачыць: замест алешынкi ляжыць у калысцы хлопчык! Зарадаваліся мужык і жонка, назвалі сынка Піліпкам і сталі яго гадаваць. Падрас Піліпка і кажа бацьку:

— Зрабі мне, тата, залаты чоўнік, срэбнае вясельца — хачу рыбу лавіць.

Бацька зрабіў яму залаты чоўнік, срэбнае вясельца ды выправіў на возера лавіць рыбу.

Сыноч як ловіць дык ловіць — дзень ловіць і ноч ловіць... Нават і есці дахаты не ідзе: вельмі ж добра рыба ловіцца! Маці яму сама абед насіла. Прынясе да возера і кліча:

— Піліпка-сыноч, плыві пад беражок, з’еш піражок!

Піліпка падплыве да берага, высыпле з чоўна рыбу, а сам з’есць піражок ды зноў на возера. Пачула старая Баба Яга — касцяная нага, як маці кліча Піліпку, і парашыла яго са свету звесці. Узяла яна мяшок і качаргу, прыйшла да возера і пачала клікаць:

— Піліпка-сыноч, плыві пад беражок, з’еш піражок! Піліпка падумаў, што гэта маці, і падплыў. А Баба Яга падчапіла качаргою чоўнік, выцягнула на бераг, схапіла Піліпку ды ў мяшок.

— Ага, — кажа, — больш не будзеш тут рыбку лавіць. Закінула мяшок на плечы і панесла да сябе, у лясную гушчэчу. Доўга несла, змарылася, села адпачыць ды і заснула. А Піліпка

тым часам вылез з мяшка, паклаў цяжкага камення ды зноў вярнуўся да возера.

Прачнулася Баба Яга, схапіла мяшок з каменнем і, крэчучы, панесла дадому. Прынесла і кажа да сваёй дачкі:

— Спячы ты мне на абед гэтага рыбака. Вытрусіла Баба Яга мяшок на падлогу, аж там адно каменне... Як узлавалася Баба Яга, як закрычыць на ўсю хату:

— Я ж табе пакажу, як мяне падманваць! Зноў палегла на бераг возера ды давай клікаць Піліпку:

— Піліпка-сыноч, плыві пад беражок, з'еш піражок! Пачуў гэта Піліпка.

— Не, — кажа, — ты не мая маці, а Баба Яга. Я цябе ведаю! У маёй мамы голас танчэйшы.

Як ні клікала Баба Яга, Піліпка не паслухаў яе.

— Добра ж, — падумала Баба Яга, — зраблю я сабе танчэйшы голас. Пабегла яна да каваля і кажа:

— Каваль, каваль, натачы мне язык, каб танчэйшы быў.

— Добра, — кажа каваль, — натачу. Кладзі яго на кавадла. Палажыла Баба Яга свой доўгі язык на кавадла. Каваль узяў молат і пачаў кляпаць язык. Адкляпаў так, што ён зусім тонкі зрабіўся. Пабегла Баба Яга на возера ды кліча тоненькім галаском:

— Піліпка-сыноч, плыві пад беражок, з'еш піражок! Пачуў Піліпка і падумаў, што гэта маці яго кліча. Падплыў да берага, а Баба Яга — цоп яго ды ў мяшок.

— Цяпер ты мяне не падманеш! — радуецца Баба Яга. І, не адпачываючы, прынесла яго дадому. Выкінула з мяшка і кажа дачцэ:

— Вось ён, падманшчык! Палі ў печы, пячы яго. Каб да абеду гатовы быў. Сказала так, а сама пайшла некуды. Дачка запаліла ў печы, прынесла лапату і кажа Піліпку:

— Лажыся на лапату, я цябе ў печ саджаць буду. Лёг Піліпка і падняў ногі ўгару.

— Не так! — крычыць ведзьміна дачка.

— Гэтак я цябе ў печ не ўсяджу. Піліпка звесіў ногі уніз.

— Не так, — зноў крычыць ведзьміна дачка.

— А як жа? — пытаецца Піліпка. — Пакажы сама.

— Дурны ты! — вылаяла яго ведзьміна дачка.

— Вось як трэба. Глядзі! Лягла яна сама на лапату, выпрасталася. А Піліпка за лапату ды ў печ. І засланкаю яе засланіў, каб не выскачыла з гарачай печы. Толькі ён выбег з хаты, бачыць: Баба Яга ідзе. Піліпка скокнуў на высокі густы явар і схаваўся ў галлі. Зайшла Баба Яга ў хату, панюхала — смажаным пахне. Дастала з печы смажаніну, наелася мяса, косці на двор выкінула ды пачала качацца па іх, прымаўляючы:

— Павалюся, пакачуся, Піліпкавага мяса наеўшыся, крыві напіўшыся. А Піліпка адказвае ёй з дрэва:

— Паваліся, пакаціся, доччынага мяса наеўшыся, доччынай крыві напіўшыся.

Пачула гэта ведзьма і аж учарнела ад злосці. Пабегла да явара і давай яго зубамі грызці, падгрызаць. Грызла, грызла, зубы паламала, а моцны явар стаіць, як стаяў. Пабегла тады Баба Яга да каваля:

— Каваль, каваль, выкуй мне сталёвую сякеру, а то я тваіх дзяцей паем. Спужаўся каваль, выкаваў ёй сякеру. Прыбегла Баба Яга да явара, пачала яго секчы. А Піліпка кажа:

— Не ў явар, а ў камень!

А ведзьма сваё:

— Не ў камень, а ў явар!

А Піліпка сваё:

— Не ў явар, а ў камень!

Тут сякера як стукнецца ў камень — уся і вышчарбілася. Заенчыла ад злосці ведзьма, схавіла сякеру ды пабегла да каваля вастрэць. Бачыць Піліпка — хістацца пачаў явар: падсекла яго ведзьма! Трэба ратавацца, пакуль не позна. Ляціць чарада гусей. Піліпка да іх:

— Гусі, гусі, скіньце мне па пяру! Я з вамі палячу да бацькі, да маткі, там вам адплачу...

Гусі скінулі яму па пяру. Зрабіў Піліпка з гэтых пёраў толькі паўкрыла. Ляціць другая чарада гусей. Піліпка просіць:

— Гусі, гусі, скіньце мне па пяру! Я з вамі палячу да бацькі, да маткі, там вам адплачу...

І другая чарада скінула яму па пяру. Потым прыляцела трэцяя і чацвёртая. І ўсе гусі скінулі Піліпку па пяру. Зрабіў сабе Піліпка крылы ды паляцеў услед за гусямі. Прыбегла ведзьма ад каваля, сячэ явар, аж трэскі сыплюцца. Секла, секла — явар — трах! — упаў на ведзьму і заціснуў яе. А Піліпка прыляцеў з гусямі дахаты. За радаваліся бацькі, што Піліпка вярнуўся, пасадзілі яго за стол, пачалі частаваць. А гусям далі аўса. Тут і казка ўся.

П. Пра каго гэтая казка? Як паявіўся ў бабы з дзедам маленькі хлопчык Піліпка?

П. Як дапамагаў Піліпка сваім бацькам, калі падрас?

Паслухайце, як пра гэта расказваецца ў казцы.

“Падрас Піліпка і кажа бацьку:— Зрабі мне, тата, залаты чоўнік, срэбнае вясельца — хачу рыбу лавіць. Бацька зрабіў яму залаты чоўнік, срэбнае вясельца ды выправіў на возера лавіць рыбу. Сыноч як ловіць дык ловіць — дзень ловіць і ноч ловіць... Нават і есці дахаты не ідзе: вельмі ж добра рыба ловіцца! Маці яму сама абед насіла. Прынясе да

возера і кліча: — Піліпка-сыноч, плыві пад беражок, з’еш піражок! Піліпка падплыве да берага, высыпле з чоўна рыбу, а сам з’есць піражок ды зноў на возера.”

П. “Пачула старая Баба Яга — касцяная нага, як маці кліча Піліпку, і парашыла яго са свету звесці”. Ці ўдалося злой ведзьме пераадолець Піліпку?

П. Хто і як дапамог Піліпку дабрацца дахаты?

П. Паслухайце, як пра гэта расказваецца ў казцы?

“Ляціць чарада гусей. Піліпка да іх:

— Гусі, гусі, скіньце мне па пярэ! Я з вамі палячу да бацькі, да маткі, там вам адплачу...

Гусі скінулі яму па пярэ. Зрабіў Піліпка з гэтых пёраў толькі паўкрыла. Ляціць другая чарада гусей. Піліпка просіць:

— Гусі, гусі, скіньце мне па пярэ! Я з вамі палячу да бацькі, да маткі, там вам адплачу...

І другая чарада скінула яму па пярэ. Потым прыляцела трэцяя і чацвёртая. І ўсе гусі скінулі Піліпку па пярэ. Зрабіў сабе Піліпка крылы ды паляцеў услед за гусям”.

П. Паспрабуйце пераказаць гэты ўрывац казкі. (3-4 дзіцяці). Малайцы. Як можна расказаць пра Піліпку? Ён працавіты... смелы... кемлівы... знаходлівы... (інтанацыяй заахвоціць дзетак да адказу).

Расказванне казкі “Каза-манюка”

Мэта: садзейнічаць у працэсе ўспрымання казкі разуменню эмацыянальнага стану яе герояў, фарміраваць асобасныя адносіны да ўспрынятага зместу казкі. Заахвочваць дзетак да драматызацыі асобных урывкаў казкі па малюнках.

Матэрыял: малюнк да казкі “Каза-манюка” дапаможнік “ У свеце казак” з серыі “Свет дзяцінства”)

Ход

П. Паслухайце народную песеньку.

Го – го – го, Каза, го – го – о, шэрая!

Дзе ты хадзіла? Дзе ты блудзіла?

А я хадзіла, а я блудзіла

Па цёмных лясах, шырокіх лугах.

П. Давайце разам пагуляем. Вы пераўтварыцеся ў козачак, я ў вас буду пытацца дзе хадзілі, дзе блудзілі, а вы мне будзеце адказваць. (гуляе з усімі жадаючымі).

П. Паглядзіце на гэтыя малюнк (малюнк да казкі “Каза-манюка” дапаможнік “ У свеце казак” з серыі “Свет дзяцінства”).

П. Хто адлюстраваны на малюнках? Так, гэта Каза, каза шэрая, якая хадзіла, якая блудзіла па цёмных лясах, па шырокіх лугах.

П. Паслухайце казку пра гэтую казу. Называецца яна “Каза-манюка”. А ці ведаеце вы, што азначае слова “манюка”? Манюка, гэта той, хто гаворыць няпраўду, маніць.

Расказванне казкі “Каза-манюка” педагогам.

Жыў дзед ды баба з дачкою. І была ў іх каза. Пагнала дачка пасвіць казу. Цэлы дзень пасвіла па бары, па дубраўцы, па траўцы, па мураўцы. Увечары прыганяе дахаты. Дзед пытаецца ў казы:

— Каза мая, козачка, дзе была? Што ты ела, што піла? Каза кажа:

— Нідзе не была. Нічога не ела, нічога не піла. Толькі як бегла цераз масток, ухапіла кляновы лісток, а як бегла ля крынічкі, ухапіла кропельку вадзічкі...

Насварыўся дзед на дачку, што дрэнна казу пасвіла, і назаўтра выправіў бабу. Цэлы дзень пасвіла баба казу па бары, па дубраўцы, па траўцы, па мураўцы. Увечары прыганяе дахаты.

Дзед зноў пытаецца ў казы:

— Каза мая, козачка, дзе была? Што ты ела, што піла?

Каза кажа:

— Нідзе не была. Нічога не ела, нічога не піла. Толькі як бегла цераз масток, ухапіла кляновы лісток, а як бегла ля крынічкі, ухапіла кропельку вадзічкі...

Дзед і на бабу насварыўся, што дрэнна казу пасвіла. Надзеў тады дзед бабін каптан і хустку

ды пайшоў сам пасвіць казу. Цэлы дзень пасвіў па бары, па дубраўцы, па траўцы, па мураўцы. Увечары вярнуўся дахаты, пераапануўся, сеў на прызбе і чакае казу з пашы.

Прыйшла каза на двор. Дзед пытаецца:

— Каза мая, козачка, дзе была? Што ты ела, што піла?

Каза кажа:

— Нідзе не была. Нічога не ела, нічога не піла. Толькі як бегла цераз масток, ухапіла кляновы лісток, а як бегла ля крынічкі, ухапіла кропельку вадзічкі...

Узлаваўся дзед на казу-манюку, прывязаў яе за плот, а сам пайшоў касу вастрыць, казу-манюку рэзаць. Дазналася аб гэтым каза, сарвалася з прывязі і пабегла ў лес. Знайшла ў лесе зайчыкаву хатку, залезла ў яе і жыве там, а зайчыка і на парог не пускае.

Сеў зайчык пад елачкай і плача. Ідзе воўк:

— Чаго, зайчык, плачаш? Чаго зажурыўся?

— Як жа мне не плакаць, як не журыцца?

Была ў мяне хатка — новая, яловая. Прыйшоў нейкі звер рагаты ды барадаты, выгнаў мяне з хаты і сам у ёй жыве, а мяне і на парог не пу скае.

— Ну добра, не плач, я таго звера выганю. Падышоў воўк да зайчыкавай хаткі, пастукаў хвастом у дзверы і кажа:

— Гэй, звер рагаты-барадаты, збірай манаткі, ідзі прэч з зайчыкавай хаткі!

А каза як затупае за дзвярыма, як замэкае:

— Закалю цябе рагамі, затапчу цябе нагамі, яшчэ і барадою замяту!

Спужаўся воўк ды ад бяды ўцёк. А зайчык зноў сеў і плача. Ідзе мядзведзь:

— Чаго, зайчык, плачаш? Чаго зажурыўся?

— Як жа не плакаць, як не журыцца?

І расказаў мядзведзю пра сваю бяду.

— Ну добра, — кажа мядзведзь, — не плач, я таго звера адразу выганю. Падышоў ён да зайчыкавай хаткі, патупаў каля дзвярэй ды кажа:

— Гэй, звер рагаты-барадаты, збірай манаткі, ідзі прэч з зайчыкавай хаткі! А каза як затупае, як замэкае:

— Закалю цябе рагамі, затапчу цябе нагамі, яшчэ і барадою замяту!

Спужаўся і мядзведзь ды ў гушчар — кульгець, кульгець... Ідзе певень. Ubачыў заплакана-

га зайчыка і пытаецца:

— Чаго, зайчык, плачаш? Чаго, брат, зажурыўся?

— Як жа мне не плакаць, як не журыцца? І расказаў зайчык пра сваю бяду.

— Э, — кажа певень, — такую бяду я адной лапай развяду. Я таго звера ведаю — гэта дзедава каза-манюка...

Падышоў певень да зайчыкавай хаты, залопаў крыламі, закукарэкаў:

— Кукареку! Кукареку! Заб'ю казу-недарэку!

Пачула каза ды як затупае, як замэкае:

— Закалю цябе рагамі, затапчу цябе нагамі, яшчэ і барадою замяту!

Тады певень яшчэ мацней залопаў крыламі і закрычаў:

— Гэй, каза, збірай манаткі, уцякай хутчэй ты з хаткі. бо вунь дзед ідзе, ён касу нясе...

Як пачула каза пра дзеда з касою, напужалася і кулём выскачыла з хаткі. А зайчык з пеўнікаў зайшлі ў хатку і сталі там жыць-пажываць ды дабра нажываць.

П. Пра каго гэтая казка? Чаму казка называецца каза-манюка? Каго ашукала каза ў казцы? Хто спрабаваў дапамагчы зайчыку выгнаць казу з яго хаткі? Хто дапамог зайчыку выгнаць казу з яго хаткі? Каго напужалася каза?

П. Паглядзіце яшчэ раз на гэтыя малюнкi. Давайце паспрабуем аживіць той малюнак, які вам больш падабаецца. Для гэтага пераўвасобімся ў казачных персанажаў і

раскажам тую частку казкі, якая адлюстравана на малюнку (гульня “Поры года”, “У свеце казак”, серыя “Свет дзяцінства”). *Драматызацыя казкі дзецямі на малюнках.*

Расказванне казкі “Сыноч-з-кулачок”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне сачыць за развіццём падзей ў казцы, разумець яе змест. Заахвочваць выхаванцаў да пераказу асобных урыўкаў казкі, захоўваючы казачныя словы і выразы.

Матэрыял: малюнкi да казкі “Сыноч-з-кулачок”.

Ход

П. Пакажыце свае кулачкі. Паглядзіце якія яны маленькія. Калі гавораць “з кулачок”, то гэта значыцца ... маленькі, невялікі. Сёння я раскажу вам казку пра хлопчыка, маленькага як ваш кулачок. Гэтая казка так і называецца “Сыноч-з кулачок”.

Расказванне казкі “Сыноч-з кулачок” педагогам.

Жылі дзед і баба. І быў у іх сыноч. Ды такі малы, што з-пад шапкі не відаць. Не большы за кулак. Так дзед з бабай яго і звалі: сыноч-з-кулачок. Паехаў аднойчы дзед араць, а бабе сказаў, каб згатавала абед ды прынёсла яму на поле. Баба згатавала абед ды кажа сыну:

— Каб ты быў большы, дык занёс бы бацьку абед за мяне. А так мне самой трэба ісці. А сыноч падхрабрыўся і кажа:

— Давай, мама, занясу абед.

— Дзе табе данесці яго? — не верыць маці.

— Данясу!

Узяў сыноч-з-кулачок абед, паставіў у дзедаў лапаць, сам ззаду сеў і паехаў. Едзе сабе і песенькі спявае. Прыехаў на поле і гукае бацьку:

— Тата, я табе абед прывёз! Ubачыў яго бацька, зарадаваўся:

— Малайчына, сыноч! Сеў ён абедаць, а сын кажа:

— Тата, пасадзі мяне на саху, я араць буду.

— Як жа ты будзеш араць?

— А паглядзіш, — кажа сын.

Пасадзіў яго бацька на саху. Сыноч-з-кулачок узяў лейцы ў рукі і крыкнуў на каня:

— Но, сівы-буры! І пачаў араць.

Ехаў дарогаю пан у брычцы. Ubачыў ён такое дзіва.

— Прадай, дзед, мне свайго аратага, — кажа пан.

— Не, пане, не прадам, гэта мой сыноч.

А пан прычапіўся, як смала: прадай ды прадай.

— Я табе, — кажа пан, — дам шмат грошай. Пачуў гэта сыноч, падбег да бацькі і шэпча яму:

— Прадавай, тата, толькі вазьмі ў пана за мяне жменю золата. Не бойся, я ад яго ўцяку...

Згадзіўся дзед і прадаў пану сына за жменю золата. Узяў пан хлопчыка, пасадзіў у кішэню і паехаў. «Вось, — думае, — добрага аратага нажыў. Гэтакага ні ў кога няма. Няхай зайздросцяць мне ўсе паны!»

Тым часам хлопчык прадраў панскую кішэню, цішком вылез з яе ды выскачыў з брычкі.

Пан нават і не пачуў. Паехаў сабе дамоў хваліцца дзіўным аратым.

Агледзеўся хлопчык, аж кругом яго густы лес. Пахадзіў ён, пахадзіў па лесе і заблудзіўся.

А тут і вечар настаў. Сеў хлопчык пад елкаю і плача.

Ні адсюль, ні адтуль — галодны воўк. Ухапіў ён хлопчыка і праглынуў яго. Апамятаўся хлопчык, пачаў брыкацца ў воўчым жываце, пачаў крычаць:

— Гэй, воўк, нясі мяне дахаты!

— Не панясу, — кажа воўк.

— Нябось, панясеш, як надакучу табе.

— Паглядзім, — агрызнуўся воўк і пабег у поле шукаць авечак. Прыбгае да чарады авечак, а

хлопчык як крыкне з воўчага жывата:

— Гэй, пастухі, воўк па авечкі крадзеца!

Пачулі гэта пастухі, прагналі злодзея. Ды яшчэ і сабак нацкавалі на яго. Прыбег воўк у лес і кажа хлопчыку:

— Вылазь вон!

— Не, не вылезу, — адгукаецца хлопчык. —

Нясі мяне дадому.

— Не панясу, — злудзецца воўк.

Выгаладаўся воўк ды зноў пайшоў шукаць спажывы. Але куды ні прыйдзе — усё няўдача: не дае яму хлопчык спакою. Зусім схуднеў воўк, ледзьве ногі цягае. А хлопчык усё сваё права правіць:

— Нясі мяне дадому!

Бачыць воўк — няма рады, панёс хлопчыка дадому. Прынёс да двара і кажа:

— Вылазь, вунь твая хата!

— Не, — адказвае хлопчык, — нясі на двор. Прынёс яго воўк на двор і зноў крычыць:

— Вылазь!

— Не, нясі ў сенцы.

Прынёс воўк яго ў сенцы. Тут хлопчык выскачыў вон ды як закрычыць:

— Тата, хадзі ваўка біць!

Выбег бацька з качаргою і забіў ваўка. Шкуру злупіў і бабе футра пашыў. А баба сасмажыла за гэта дзеду і сынку гуся.

Тут і казка ўся.

П. Пра каго гэтая казка? Чаму казка называецца “Сыноч з кулачок”.

Так быў у дзеда і бабы сыноч. “Ды такі малы, што з-пад шапкі не відаць. Не большы за кулак. Так дзед з бабай яго і звалі: сыноч-з-кулачок”.

П. Ці можна сказаць, што маленькі хлопчык працалюбівы?

П. У казцы, пра тое, што хлопчык працалюбівы расказваецца так:

— Каб ты быў большы, дык занёс бы бацьку абед за мяне. А так мне самой трэба ісці. А сыноч падхрабрыўся і кажа:

— Давай, мама, занясу абед.

— Дзе табе данесці яго? — не верыць маці.

— Данясу!

Узяў сыноч-з-кулачок абед, паставіў у дзедаў лапаць, сам ззаду сеў і паехаў. Едзе сабе і песенькі спявае. Прыехаў на поле і гукае бацьку:

— Тата, я табе абед прывёз! Ubачыў яго бацька, зарадаваўся:

— Малайчына, сыноч! Сеў ён абедась, а сын кажа:

— Тата, пасадзі мяне на саху, я араць буду.

— Як жа ты будзеш араць?

— А паглядзіш, — кажа сын.

Пасадзіў яго бацька на саху. Сыноч-з-кулачок узяў лейцы ў рукі і крыкнуў на каня:

— Но, сівы-буры! І пачаў араць.

П. Ці можна сказаць, што маленькі хлопчык вельмі кемлівы? Пацвярдзіце гэта прыкладамі з казкі.

П. Паслухайце, як пра кемлівасць хлопчыка расказваецца ў казцы.

“— Прадай, дзед, мне свайго аратага, — кажа пан.

— Не, пане, не прадам, гэта мой сыноч.

А пан прычапіўся, як смала: прадай ды прадай.

— Я табе, — кажа пан, — дам шмат грошай. Пачуў гэта сыноч, падбег да бацькі і шэпча яму:

— Прадавай, тата, толькі вазьмі ў пана за мяне жменю золата. Не бойся, я ад яго ўцяку...

Згадзіўся дзед і прадаў пану сына за жменю золата. Узяў пан хлопчыка, пасадзіў у кішэню і паехаў. «Вось, — думае, — добрага аратага нажыў. Гэтакага ні ў кога няма. Няхай зайздросцяць мне ўсе пань!»

Тым часам хлопчык прадраў панскую кішэню, цішком вылез з яе ды выскачыў з брычкі”.

П. Паслухайце казку яшчэ раз.

П. Раскажыце ўрыўкі з казкі, якія вам больш спадабаліся?

Расказванне вершаванай казкі М. Танка “Галінка і верабей”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць змест і рытм вершаваных радкоў. Фарміраваць у выхаванцаў навыкі дыялагічнага маўлення пры адказе на пытанні па зместу твора.

Матэрыял: карцінка «Птушкі»

Ход

П. Знайдзіце адгадку на гэтую загадку.

Шапачка маленькая,

Камізэлочка нятканая,

Кафтанік рабенькі,

Ды ходзіць босенькі. (Верабей)

П. Так, гэта верабей. Верабейкі вельмі спрытныя і хуткія. Давайце пагуляем у спрытнага вераб’я.

На падлозе малююць круг дыяметрам 2 м так, каб яго можна было бачыць здалёк. У сярэдзіну ставяць флажок. На адлегласці 10—15 м ад круга дзеці строяцца ў шарэнгу.

П. Спачатку па лічыльцы выбярэм вераб’я.

Скакаў верабей па сцяне,

Зламаў ножку — цяжка мне!

Вераб’іха скача

Ды па ножцы плача.

Верабей, верабей,

Адгукніся, верабей,

Вылятай у круг хутчэй! —

П. Вось Кастусёк будзе вераб’ём, а астатнія дзеткі разбягуцца па пакоі. Верабей будзе іх лавіць. Той, каго зловяць, дапамагае «вераб’ю» лавіць астатніх. Дзеткі могуць адпачыць, калі схаваюцца ў круг, але затрымліваюцца там доўга нельга. (не больш за адну мінуту). *Гульня заканчваецца, калі ўсе дзеці будуць злоўлены.*

П. Паглядзіце на малюнак і знайдзіце на ім вераб’я. Растлумачце, як вы здагадаліся, што гэта верабейка?

П. Пра верабейку складзена шмат вершыкаў і нават ёсць казкі.

П. Сёння я раскажу вам казку, якая называецца “Галінка і верабей”. Напісаў гэтую казку беларускі пісьменнік Максім Танк.

Расказванне казкі “Галінка і верабей” педагогам.

П. Пра што расказваецца ў казцы? Аб чым папрасіў верабейка галінку? Ці захацела галінка адразу калыхаць вераб’ёвых дзетак? Калі згадзілася галінка пакалыхаць дзетак вераб’я?

П. Паслухайце яшчэ раз , як пра гэта расказваецца ў казцы.

Пайшлі паляўнічыя

У лес на ваўкоў:

Спалохана зверы

Пабеглі з дуброў,

Пабеглі казуляў лавіць і караць;

Казулі пабеглі

Галінку ламаць,

Галінка ж вярбінка

Са страху хутчэй

Давай калыхаць

Вераб’іных дзяцей.

П. Прыпомніце як заканчваецца казка?

П. Яшчэ раз паслухайце канцоўку казкі .

З тых дзён без спачынку,

Каб кожны быў рад,

Калыша галінка

Малых птушанят.

П. А зараз раскажыце канцоўку казкі вы. Расказваюць 3-4 дзіцяці.

Расказванне літаратурнай казкі “Страшная казка пра страшнага звера”

Івана Бурсава

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць творі сачыць за развіццём падзей ў ім; разумець змест твора і адказваць на пытанні па яго змесце. Паглыбляць ўяўленні выхаванцаў пра адпаведнасць назвы тэкста яго зместу.

Матэрыял: малюнкi з выявамі катой.

Ход

П. Якія казкі вы ведаеце? Назавіце сваю любімую казку. Ці ёсць у вас любімыя казачныя героі? Назавіце іх.

П. У казцы “У казцы “Муха-пяюха” – гэта муха, “Піліпка-сыноч” – ... Піліпка , “Пшанічны каласок” – ... курачка Сакатушка, гусак Шыпун ды індэк Балбатун.

А сёння раскажу я вам казку пра страшнага звера. Яна так і называецца “Страшная казка пра страшнага звера”

Расказванне казкі педагогам.

П. Пра якога страшнага звера расказваецца ў казцы?

П. Паспрабуйце апісаць гэтага звера словамі з казкі. А я вам дапамагу “Хвост ... чорны, вусы ... чорныя, сам ... чорны, як ... галавешка (спаленыя дровы), толькі вочы вугольчыкамі свецяцца.

П. Давайце раскажам разам, якога перапалоху нарабіў кот ў хаце?

Павёў страшны звер вусамі чорнымі, тройчы ўдарыў аб падлогу чорным хвостом, — пачаў кіпцюры вастрыць. Вастрыў-астрыў, ды раптам я-а-а-к скочыць у самы далёкі кут! Хацеў страшны звер начны шлах за хвост злавіць, ды ў цемры не разлічыў, наляцеў ілбом на старую ... **бярозавую мятлу**. Спалохалася старая ... **бярозавая мятла** страшнага звера, хацела ў двор уцякаць, ды адзіная нага са страху адзвянела. Падскочыла старая мятла на адным месцы і грывнулася проста на ... **паліцу з посудам**. Спалохалася паліца з посудам, затрэслася са страху, што ўвесь ... **посуд**, які начаваў на ёй, разбудзіла. Прачнуліся ... **кубкі і міскі**, з перапуду пачалі штурхацца.. Штурхаліся-штурхаліся ды і спіхнулі з паліцы самы ... **маленькі кубачак**. Упаў кубачак на спіну ... страшнаму зверу. Як падскочыць страшны звер на адным месцы ды як закрычыць на ўсю хацінку страшным голасам..

П. Як закрычаў страшны звер? — Мя-я-ў-ў!!! Пятрусёк пакажы як закрычаў страшны звер, Цімоха а цяпер ты закрычы, Адарка, паспрабуй ты.

П. Ці спужаліся дзед і баба страшнага звера?

П. Паслухайце як пра гэта расказваецца ў казцы.

Прачнуўся на печы дзед — бяда-не-бяда, ільняная барада. Злавіў ён страшнага звера, адчыніў акно ды вытурыў яго проста ў цёмную-найцёмную ноч, прымаўляючы:

— Досыць табе, кот, хвост задзіраць ды ўнукам спаць не даваць, малако са збанка піць ды посуд біць... Ідзі-ткі ты лепей па двары прагуляйся! А ў гэты час месяц знайшоўся, над страхой хацінкі засерабрыўся. Пеўні крыламі залопалі і казку спалохалі... Усё!..

П. Чаму казка мае такую назву “ Страшная казка пра страшнага звера”?

П. А на самой справе ці страшнай вам падалася гэтая казка?

Расказванне верша Я. Купалы “Лістапад”

Мэта: падтрымліваць ў дзяцей непасрэдны водгук і эмацыйную зацікаўленасць,

якія ўзнікаюць пры ўспрыманні верша, развіваць уменне выразна расказваць верш напамяць па парах.

Матэрыял: малюнкi восенi

Ход

П. Знайдзіце адгадку на гэтую загадку.

Ярка, хораша прыбрала ўсюды дрэвы і кусты
і зямлю памалявала ў колер жоўта-залаты.

П. Так, гэта восень. Ці заўважылі вы, калі ішлі ў дзіцячы садок, як змяніўся выгляд дрэў увосень?

П. Так, увосень “з буйных ліп і бяроз лісты валяцца. Між павалаў і лоз рассыпаюцца”.

П. Лісты ападаюць з дрэў таму і гавораць – лістапад.

П. Паслухайце верш Я. Купалы, які так і называецца “**Лістапад**”.

Расказванне верша “Лістапад” педагогам.

П. Пра што расказваецца ў вершы? Чаму верш называецца лістапад? Раскажыце словамі з верша пра лістапад.

З буйных ліп і бяроз

Лісты валяцца.

Між павалаў і лоз

Рассыпаюцца.

П. Паўтары Кастусёк, а цяпер ты Святланка, і Марынка таксама раскажа пра лістапад.,

П. Знайдзіце малюнкi, пра якія можна расказаць словамі з верша.

Раскажыце словамі з верша пра змены ў прыродзе увосень.

З буйных ліп і бяроз

Лісты валяцца.

Між павалаў і лоз
Рассыпаюцца.

Шапацяць, шалясяць
Залацістыя,
Ўвысь галінкі глядзяць
Пусталістыя.

П. Раскажыце словамі з верша пра тое, як зменіцца прырода вясной.

А як прыйдзе вясна —
Ўсё адменіцца,
І галінкі ізноў
Зазяленняцца.

П. Паслухайце верш яшчэ раз. Будзем расказваць верш па парах: адзін – пра надыход восені, другі – пра надыход вясны. Расказванне верша дзеткамі (3-4 разы).

Завучванне верша І. Муравейка “Восенню ў садзе”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне разумець змест вершаванага тэксту, навыкі складання апісання прадмета. Падтрымліваць у выхаванцаў жаданне самастойна чытаць верш напамяць па парах.

Матэрыял: карцінка “У садзе восенню”.

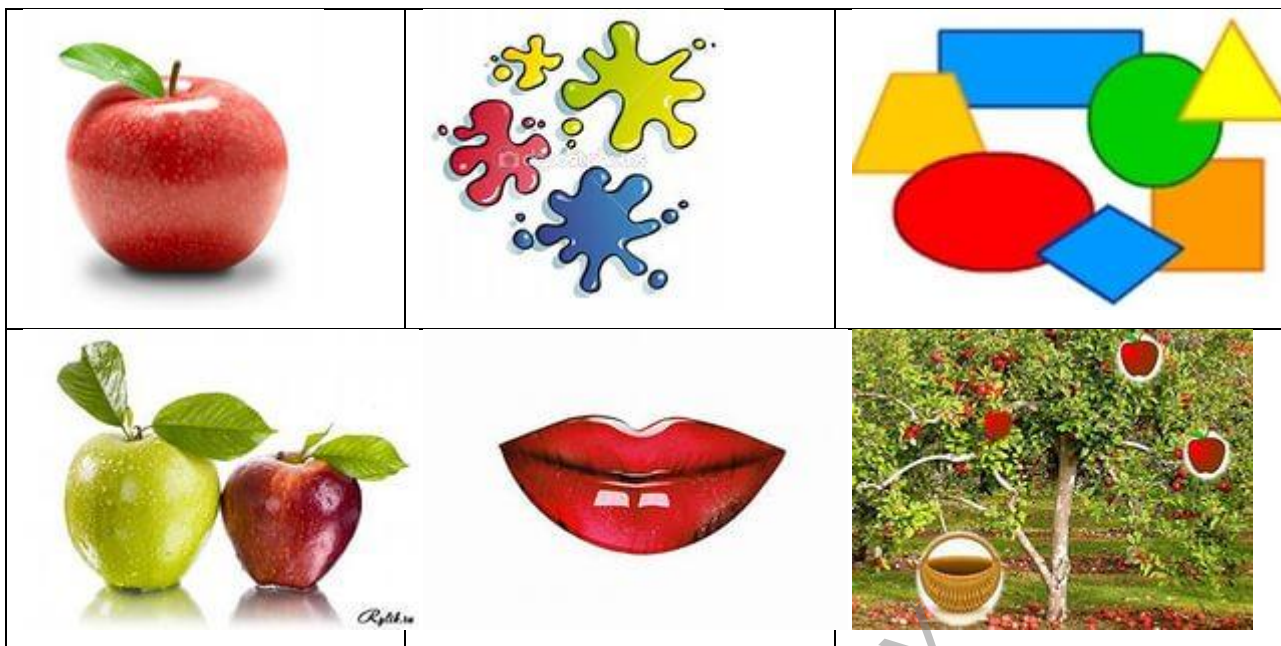
Ход

П. Паслухайце загадку.

Сам з кулачок,
Чырвоны бачок.

Яблык.

П. Так, гэта яблык, раскажыце якія яблыкі бываюць па колеры, смаку, велічыні, форме? Дапамогуць вам класці апавяданне пра яблыкі вось гэтыя мадэлі.

П. У якую пару года паспяваюць сакавітыя, духмяныя яблыкі?

П. Як збіраюць яблыкі ў фруктовым садзе?

П. Паслухайце, як збірае яблыкі ў садзе Фадзей.

Расказванне верша І. Муравейкі “Фадзей чакае” педагогам.

П. Як расказваецца ў вершы пра тое, як збірае яблыкі хлопчык Фадзей? Так. Гэты хлопчык гультай, чакае пакуль упадзе яблык сам.

П. Вось вам верш яшчэ пра аднаго хлопчыка, які хоча дастаць яблык і паласавацца ім. Яго таксама напісаў І. Муравейка, а называецца гэты верш “Восенню ў садзе”.

Расказванне верша “Восенню ў садзе” педагогам.

П. Як расказваецца ў вершы пра тое, як збірае яблыкі хлопчык?

П. Хто выручыў малога, дапамог яму дастаць яблык?

П. Так, “выручыў малога вецер палявы, страсянуў галіну і гукнуў: — Лаві!». Паўтары Глеб, што гукнуў ветрык, каб усе дзеткі гэта пачулі? Цяпер ты, Марынка (вызваць 2-3 дзетак).

П. Як вы будзеце збіраць яблыкі ў садзе вы, калі станеце дарослымі? (папросіце ў ветрыка, будзеце чакаць, пакуль самі пападаюць, ці будзеце здымаць яблыкі з дрэва з дапамогай спецыяльнага прыстасавання).

Паслухайце верш “Восень у садзе” яшчэ раз, будзем яго расказваць напамяць.

Расказванне верша “Восень ў садзе” педагогам.

П. Раскажам верш па парах. Адзін з вас будзе расказваць пра тое, як хлопчык гадае як дастаць яблык.

На галіне тонкай

Яблыкі вісяць.

І гадае хлопчык:

— Як жа іх дастаць?

Другі пра тое, як ветрык дапамог хлопчыку сарваць яблык.

Выручыў малога

Вецер палявы,

Страсянуў галіну

І гукнуў:

— Лаві!..

Расказваюць 4-5 дзетак.

Расказванне верша А. Дзеружынскага “Сняжынкi”.

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыйна ўспрымаць верш, звязваць змест верша з рэальнымі зменамі ў прыродзе, адлюстроўваць свае ўяўленні ад верша ў выяўленчай дзейнасці.

Матэрыял: малюнкi пра зіму

Ход

П. Паглядзіце ў вакно. Што вы ўбачылі. Так, ідзе снег, “лётаюць, сыплюцца зоркі-сняжынкi – белыя, лёгкія, быццам пушынкi”.

П. Раскажыце разам са мной пра сняжынкi: “лётаюць, сыплюцца ... зоркі-сняжынкi – белыя, лёгкія, ... быццам пушынкi” (інтанацыяй заахвоціць дзетак да дагаворвання радкоў).

П. Пра сняжынкi ёсць прыгожы верш. Напісаў яго А. Дзеружынскі. Называецца верш “Сняжынкi”.

Расказванне верша “Сняжынкi” педагогам.

П. Пра што расказваецца ў вершы. Так, сняжынкi не проста падаюць, яны ... кружацца нізка-нізка над зямлёй і ціха лётаюць.

П. З чым параўноўваюцца сняжынкi ў вершы. І сапраўды, яны падобны на ... *матылёчкі, на .. пушынкi*. Кружацца, лётаюць сняжынкi.

П. Паглядзіце, куды падаюць сняжынкi? (на зямлю, на дахі дамоў, на паліто, шапкі, футра, на дрэвы і кусты). “Адамкнула ўсе замочкі ў небе ім сама зіма”.

П. Я прачытаю вершык яшчэ раз. А вы паспрабуйце намалюваць сняжынкi, пра якія расказваецца ў вершы. Яны кружацца і нібы “матылёчкі летаюць нізка над зямлёй незлічонай чарадой”.

Расказванне верша “Сняжынкi” педагогам.

Маляванне дзецьмі сняжынак .

Расказванне верша С. Шушкевіча “Нашы сябры”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне разумець змест вершаваных тэкстаў, звязваць яго з рэальнымі карцінамі жыцця. Выхоўваць беражлівыя адносіны да птушак.

Матэрыял: малюнкi пра зіму, зімующых птушак.

Ход

II. Якая цяпер пара года? Ці ведаеце вы птушак, якія засталіся у нас на зіму? Малайцы! Паспрабуйце пазнаць птушку па апісанні і паказаць на малюнку.

Маленькі, спрытны, шэранькі з цёмна карычневай грудкай і чорнай шапачкай на галоўцы. Так, гэта верабей. Пакажыце вераб'я на малюнку.

Маленькая, з жоўтай грудкай і чорнай спінкай, цінькае і скача з галінкі на галінку. Так, сініца. Пакажыце сінічку на малюнку.

Белы бок і чорны бок з галінкі на галінку скок. Так, сарока. Пакажыце сароку на малюнку.

У чорнай шапачцы, чарнакрылы,чырвонагруды, прылятае да нас з першым снегам. Так снегiр. Знайдзіце снегiра на малюнку.

П. Вераб'і, сiнiчкі, снегiры не паляцелi ў цёплыя краiны, а засталiся ў нас на зiмy. Зiмой холадна, але людзi дапамагаюць птушкам. Мы таксама з вамi дапамагаем. Што мы сёння на прагулцы насыпалi птушкам ў кармушку? Так, зерне i хлебныя крошкi.

П. Пра зiмуючых птушак Станiслаў Шушкевiч напiсаў верш. Называецца ён “Нашы сябры”. Паслухайце гэты верш.

Расказванне верша “Нашы сябры” педагогам.

П. Пра якiх птушак расказваецца ў вершы? Чым частуюцца ўзiмку снегiры i сiнiчкі, птушкi-шчабятушкi, нашы весялушкi? Так, пшанiчка, крупкi, крошкi хлеба. Iм жа мала трэба.

П. Што людзi робяць для птушак, каб яны не загiнулi з голаду

Так, птушкам-шчабятушкам робяць кармушкi.

П. Як ў вершы паэт запрашае птушак да частавання.

П. Запрасiце вы словамi з верша птушак пачаставацца:

Ешце, любыя сябры!

Не ляцiце ў бары,

А жывiце ў двары

Да вясновае пары.

Няхай наспрабуе запрасiць птушак пачаставацца кожнае дзiця ў групе.

П. Заўтра,калі мы з вамi зноў пойдзем на прагулку, мы возьмем зерне, крошкi хлеба, каб насыпаць птушкам у кармушку.

Завучванне верша К. Цвiркi “Коцiкi”

Мэта: развiваць у дзяцей уменне эмацыйна ўспрымаць вершы, адлюстроўваць змест вершаваных тэкстаў ва ўласным малюнку. Выхоўваць любоў да роднай прыроды.

Матэрыял: малюнкi : вясновыя замалёўкi, галiнкi вярбы.

Ход

П. Паглядзiце на гэтыя галiнкi вярбы, патрымайце iх у руках. Якога колеру кветкi на галiнцы? Так, кветкi на галiнцы шэрага альбо жоўтага колеру. Дакранiцеся да кветак,

якія яны. І сапраўды, мяккія і пушыстыя нібы коцікі. Таму ў народзе іх так і называюць – коцікі. Коцікі-кветачкі растуць на вярбе. Пра вясновыя галінкі вярбы К. Цвірка напісаў верш, які так і называецца “Коцікі”.

Расказванне верша “Коцікі” педагогам.

П. У якую пару года паяўляюцца коцікі на вярбе? Як яны выглядаюць?

П. Паслухайце радкі з верша, дзе расказваецца пра тое, як паяўляюцца коцікі на вярбе.

Салодка спалі ў коўдрачках,

Чакаючы вясну.

Прыгрэла сонца шчодрое —

Збудзіліся ад сну.

Паскідвалі ўсе чысценька

Адзежыны з сябе

І, жоўтыя, пушыстыя,

Паселі на вярбе.

П. Намалойце галінку вярбы з коцікамі. Апішыце коцікі, якія вы намалявалі.

Паслухайце верш яшчэ раз.

Завучванне верша Я. Коласа “Вясна”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне суадносіць змены, якія адбываюцца ў прыродзе з прыкметамі вясны, апісанымі ў вершаваных радках. Падтрымліваць у дашкольнікаў жаданне самастойна чытаць верш напамяць па аднаму, па чарзе.

Матэрыял: ілюстрацыі па тэме “Вясна”

Ход

П. Як выдумаеце пра якую пару года расказваецца ў гэтых вершаваных радках?

Сонца грэе, прыпякае;

Лёд на рэчцы затрашчаў.

Цёплы вецер павявае,

Хмар дажджлівых нам прыгнаў.

Я. Колас

П. Ідзе вясна, ідзе, абуджае лугі, палі – усё наваколле. Дарослыя і дзеці рады вясне, яны вітаюць яе.

П. Якія прыкметы вясны вы заўважылі сёння, калі ішлі ў дзіцячы садок.

П. Паслухайце, як расказвае Якуб Колас пра змены ў акаляючай прыродзе ў вершы “Вясна”.

Расказванне верша “Вясна” педагогам .

П. Давайце раскажам разам пра прыкметы вясны, якія апісваюцца ў гэтым вершы. Гэта ... сонца грэе, прыпякае, лёд на рэчцы затрашчаў, цёплы вецер павявае, бусел паказаўся, шпак на дубе распяваўся, жураўлі ужо ляцяць, зелянее луг, ралля – поле на якім сеюць.

П. Як свеціць сонца? (Сонца грэе, прыпякае)

Што стала з лёдам? (лёд на рэчцы затрашчаў)

Які стаў ветрык і што ён нам прыгнаў?(Цёплы вецер павявае. Хмар дажджлівых ён прыгнаў).

Як птушкі сустракаюць вясну?(Бусел паказаўся, гусі дзікія крычаць, шпак на дубе распяваўся, жураўлі ужо ляцяць).

П. Паслухайце верш яшчэ раз, будзем вучыцца расказваць яго напамяць.

Расказванне верша педагогам.

П. Давайце паспрабуем расказаць гэты верш па чарзе. Кожны з вас будзе расказваць пра адну вясновую прыкмету. Адзін пачынае: “...Сонца грэе, прыпякае”, другі працягвае –“Лёд на рэчцы затрашчаў” і г.д. Слухайце верш уважліва яшчэ раз.Цяпер раскажам верш цалкам. (2-3 дзіцяці)

Завучванне верша А. Дзеружынскага “Пралеска”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць вобразную мову верша, рыфму і рытм вершаваных радкоў. Падтрымліваць у іх жаданне самастойна чытаць верш напамяць.

Матэрыял: малюнкi з вясновымi замалёўкамі, вясновай кветкай – пралескай.

Ход

П.Ці любіце вы кветкі. Якую кветку вы лічыце самай прыгожай? Якая кветка вам падабаецца? Як называюцца кветкі, якія паяўляюцца з-пад снегу самымі першымі?

П. Пралеска — гэта першая вясновая кветачка. Паглядзіце на малюнак. Вось так выглядае пралеска. Яшчэ снег ляжыць на зямлі, а на праталінах з’явіліся пралескі. Мне вельмі падабаецца гэтая вясновая кветка.

П. Пра першую вясновую кветку А. Дзеружынскі напісаў верш. Ён так і называецца “Пралеска”.

Расказванне верша “Пралеска” педагогам.

П. Раскажыце словамі з верша, якія вясновыя прыкметы спрыялі паяўленню пралескі з-пад снегу? (Прыгрэла сонейка на ўзлеску).Так, прыгрэла сонейка на ўзлеску, снег пачаў таяць і паявіліся першыя вясновыя кветачкі.

П. Раскажыце словамі з верша, як сябе паводзіць пралеска? Што стаіць і слухае кветачка? Так, яна слухае, як стаіць і дыхае зямля.

П. Паслухайце гэты верш яшчэ раз, будзем вучыць яго напамяць.

Расказванне верша педагогам.

П. Хто з вас жадае расказаць пра першую вясновую кветку – пралеску? Выразнае чытанне верша 4-5 дзецьмі.

Завучванне верша А. Прохарава «Мурашыная святліца»

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыйна ўспрымаць вершаваныя радкі, пабуджаць выхаванцаў да звязных выказванняў з уласнага вопыту. Падтрымліваць у іх жаданне самастойна чытаць верш напамяць.

Матэрыял: малюнак “Мурашнік і мурашы”.

Ход

П. Складзіце пазлы і назавіце, чый гэта домік?

П. У жабкі – гэта ... балота . У шчання – ... будка . У шпака – ... шпакоўня. У кацяня – ... карзінка . У шпака – ... шпакоўня . У вавёркі – ... дупло. У мураша – ...мурашнік.

П. Ці бачылі вы раней мурашоў? Дзе вы іх бачылі?

П. Мурашы жывуць у мурашніку, а мурашнік можна звычайна ўбачыць у лесе. Паглядзіце на мурашнік, чым ён адрозніваецца ад звычайнага доміка? (памерамі, пабудовай, матэрыялам)

П. Паслухайце верш А. Прохарава пра мурашыны дом. Называецца ён “Мурашыная святліца”. Святліца – гэта утульны вялікі дом.

Расказванне “Мурашыная святліца” верша.

П. Пра каго расказваецца ў вершы? Што робяць мурашы?(Пад ялінаю ў цішы дом узводзяць мурашы).

П. Ці патрэбны ім спецыяльныя прылады, каб пабудаваць дом?(Не, не патрэбны. Яны будуць дом без радлёўкі і сякеры).

П. Ці з аднолькавага матэрыялу будуць дом мурашы і людзі? Чым мурашыная святліца адрозніваецца ад звычайных дамоў? Які матэрыял неабходны для пабудовы мурашынай святліцы?(ігліца – гэта іголка ёлка і сасны). Чым пахнуць новыя пакоі? (Пакоі пахнуць цёплым сонцам і смалю).

П. Паслухайце верш яшчэ раз, будзем яго расказваць напамяць.
Расказваюць 3-4 дзіцяці.

Завучванне верша С. Сокалава-Воюша «Возера лясное»

Мэта: заахвочваць дзяцей да састаўлення апавяданняў з асабістага вопыту, падтрымліваць у іх жаданне самастойна чытаць верш напамяць. Развіваць у выхаванцаў выразнасць голасу пры чытанні верша.

Матэрыял: фотаздымкі летняга адпачынку.

Ход

П. Дзе вы адпачывалі летам? Раскажыце пра свой летні адпачынак? Паслухайце верш, пра летні адпачынак хлопчыка каля ляснага возера. Называецца верш “ Возера лясное”.Напісаў яго С. Сокалаў-Воюш.

Расказванне верша “ Возера лясное”.

П. Хто з вас адпачываў на лясным возеры так, як гэты хлопчык? Што было інакш?

П. Раскажыце словамі з верша, як хлопчык апісвае тое месца, дзе ён адпачываў з бацькамі? Так, возера лясное, вогнішча на выспе (высокім месцы).

П. Што гатавалі бацькі хлопчыка на вогнішчы?

П. Як вы разумеце выраз “Варацца варголы”. Так, варголы – гэта гарачая вада, голы вар, інакш варголы.

П. Раскажыце словамі з верша, што збіраецца рабіць хлопчык разам з бацькамі.
Паўтары гэты выраз Сяржук

– Будзем піць гарбату

Мама , я і тата.

Цяпер ты, Адарка, Настуся таксама громка раскажа і г.д

Паслухайце верш яшчэ раз, будзем расказваць яго напамяць. Расказваюць 3-4 дзіцяці.

Чытанне апавядання Васіля Віткі “Натальчына сямейка”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне сачыць за развіццём падзей у творы, асэнсоўваць характары персанажаў, выказваць свае адносіны да іх; вучыць выхаванцаў паслядоўна пераказваць пэўную частку твора.

Матэрыял: малюнкі да апавядання, малюнкі сям’і.

Ход

П. Сёння мы вамі будзем разам расказваць пра сваю сям’ю па малюнках, што ўчора намалявалі.

Вось гэта малюнак Паўліка. Раскажы, Паўлік хто ўваходзіць у вашу сям’ю, ці дружная ў вас сям’я, любімы занятак вашай сям’і.

П. У Паўліка ёсць мама, тата, старэйшая сястрычка Анюта. Яны любяць разам хадзіць на прагулку ў парк. Сям'я ў іх дружная.

П. Раскажыце пра сваю сям'ю па малюнках. А цяпер, паслухайце апавяданне Васіля Віткі, якое называецца “Натальчына сямейка”.

Чытанне апавядання “Натальчына сямейка” педагогам.

П. Па што расказваецца ў творы? Раскажыце пра членаў Натальчынай сямейкі. Апішыце ляльку Кацю, якая яна? Раскажыце, як Наталька гуляе з лялькай? Паслухайце яшчэ раз ўрывак, з якога пачынаецца апавяданне і перакажыце яго.

Сям'я ў Наталькі невялікая — Каця і Мішка. Вы скажаце: якая ж гэта сям'я? Гэта ж цацкі. Няхай сабе цацкі, але яны як жывыя. Каця ўмее плакаць. Толькі яе зачэпіш, яна адразу ж: а-а-а! А пачне Наталька супакойваць, на руках калыхаць, дык яна аж заходзіцца. Вочы ў Каці сінія, вялікія, самі расплюшчваюцца і заплуюшчваюцца. А валасы чорныя-чорныя. Шмат клопату Натальцы з Кацяй — і накармі яе, і прычашы, і памый, і спаць палажы, ды яшчэ і спявай ёй:

Лю-лі, лю-лі, лю-лі,

Ўсе даўно паснулі.

Не спіць адна ў хаце

Толькі мая Каця!

Пераказваюць 3-4 дзіцяці.

Чытанне апавядання Васіля Хомчанка “Яблык”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна успрымаць твор, разумець яго змест, сачыць за развіццём падзей, адказваць на пытанні па змесце твора, захоўваць паслядоўнасць сюжэта пры пераказванні апавядання. Выхоўваць маральна-этычныя якасці выхаванцаў.

Матэрыял: кошык з яблыкамі

Ход

П. Паслухайце загадку і знайдзіце адгадку:

Румяны Піліп да палкі прыліп

Яблык.

П. Так, гэта яблык. Якія яблыкі на смак? Ці любіце вы есці яблыкі? Паслухайце апавяданне В. Хомчанка “Яблык”.

Чытанне апавядання “Яблык” педагогам.

П. Што дзед купіў на рынку? Як выглядаў яблык? Так, вялікі, з залацістымі бакамі і празрысты. Нават зярняткі відаць.

П. Чаму дзед не з’еў яблык? Каму дзед аддаў яблык.

П. Ці стала есці яблык яго ўнучка Ніна? Што зрабіла з яблыкам Нініна маці?

П. Ці абрадаваўся яблыку Міхаська? Як пра гэта расказваецца ў апавяданні. Так, Міхаська нават ножкамі затупаў ад радасці, такі яблык яму далі — вялікі, залацісты, прыгожы!

П. Ці з’еў яблык Міхаська самастойна? Што зрабіў Міхаська? Так, ён дастаў са скрынкі ножык, паглядзеў на дзеда, маму, Ніну і разрэзаў яблык на чатыры часткі. — Гэта, дзядуля, табе, гэта маме, а гэта мне і Ніне, — падзяліў ён. — Ешце, калі ласка. Як вы думаеце, чаму ўсе елі яблык і хвалілі Міхаську? Як бы вы паступілі ў адпаведнай сітуацыі?

П. Паслухайце апавяданне яшчэ раз, будзем яго пераказваць.

Пераказ апавядання 3-4 дзецьмі.

Чытанне апавядання Барыса Сачанка “Настачка”

Мэта: садзейнічаць развіццю мастацкага ўспрымання твора, разумення яго зместу; вучыць асэнсоўваць характары персанажаў. Выхоўваць у дзяцей станоўчыя адносіны да працы, працавітасць.

Матэрыял: малюнкi да апавядання.

Ход

П. Ці былі вы ў вёсцы? Што цікавага вы там назіралі? Паслухайце апавяданне пра маленькую дзяўчынку, якая прыехала да бабулі і дзядулі ў вёску. Называецца яно “Настачка”. Напісаў яго Б. Сачанка.

Чытанне апавядання “Настачка” педагогам.

П. Пра каго расказваецца ў апавяданні?

П. Чым займаліся ад самага ранку бабуля і дзядуля маленькай дзяўчынкі.

Паслухайце, як пра гэта расказваецца ў апавяданні.

Баба, нагнуўшыся над дзіўнай драўлянай пасудзінай, нешта таўкла, а дзед... Што ж гэта такое рабіў дзед? Сядзеў на зэдліку і біў малаточкам па нечым бляшаным — дзінь-дзінь-дзінь!..

— Дзед, што ты робіш? — спытала Настачка.

— Касу кляпаю, — заўсміхаўся ў свае пышныя вусы дзед.

— А навошта табе каса?

— Касою я накашу кароўцы сена. Кароўка з’есць яго і дасць нам малачка. А з малачка, як ты ведаеш, і смятана, і тваражок, і маселка.

— А ты, бабуля, што робіш? — падышла бліжэй да бабы Настачка.

— Я таўку бульбу, — лагодна адказала баба. — Усыплю сюды мукі, развяду цёпленькай вадою ды свіней накармлю. Пастаяла Настачка, паглядзела на дзеда і бабу і кажа:

— Дзед сена будзе касіць, бабуля свіней карміць. А мне што рабіць?

П. Якую работу даручылі выканаць Настачцы?

П. Што даведаліся пра Настачку тата і мама? У апавяданні пра гэта расказваецца так:

Прыехалі з горада мама і тата, бачаць: стаіць Настачка сярод двара і сыпле курам ячмень, а тыя дзяўбуць яго ды ціхенька — ко-ко-ко! — перамаўляюцца, няйначай, радуюцца, што памочніца ў дзеда і бабы з’явілася, хваляць яе. Глядзелі на Настачку тата і мама: малая, а якая малайчына! Цяпер яны пэўна ведалі: будзе Настачка клапатлівая гаспадыня-працаўніца.

П. Якімі прыгожымі словамі мы можам расказаць пра Настачку?(клапатлівая гаспадыня-працаўніца).

П. Пра што вам захацелася б запытацца ў Настачцы?

Расказванне верша Р. Барадуліна “Ай, Не буду! Не хачу!”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць верш, адрозніваць фантастычнае і рэальнае ў сюжэце твора. Пабуджаць дзяцей да звязнага выказвання з уласнага вопыту, сумеснага расказвання верша па ролях.

Ход

П. Раскажыце ці ёсць у вас сястрычкі. Як іх завуць? У якія гульні вы гуляеце з сястрычкамі, чым яшчэ вы займаецеся з сястрычкамі?

П. Паслухайце верш пра сястрычак, якія ёсць ў дзяўчынкі Ланы. Напісаў яго Р. Барадулін, называецца верш “Ай, Не буду! Не хачу!”

Расказванне верша Р. Барадуліна “Ай, Не буду! Не хачу!” педагогам.

П. Як завуць сястрычак дзяўчынкі Ланы? Ці спадабаліся вам сястрычкі Ланы? Чаму? Паслухайце як расказваецца ў вершы пра іх паводзіны, калі Лана прывяла сваіх сястрычак ў дзіцячы сад.

Узяла сястрычак Лана

У дзіцячы сад з сабой.

На сястрычак хочучь глянуць

Дзеці ўсе наперабой.

Цацкі лепшыя свае

Кожны пагуляць дае.

Прозяць: ...

- Ляльку палюляй.

Ды бурчыць сястрычка:..

-АЙ!

- Прынясі вады... вярблюду.

А сястрычка ім: ...

- НЕ БУДУ!

- Мішкам дай ... па калачу.

А сястрычка: ...

- НЕ ХАЧУ!

П. Раскажыце словамі з верша, што сказалі дзеці Лане пра яе сястрычак?

І сказалі дзеці Лане:

- Хто дружыць з такімі стане?

Хай капрызныя сястрычкі

Кепскія забудуць звычкі

І тады ідуць у сад,

А пакуль—

Вядзі назад!

П. Калі б у вас паявіліся такія сястрычкі, што б вы зрабілі?

П. Ці сапраўдныя гэтыя сястрычкі? На самой справе гэта сама Лана капрызуля. Гэта яна на ўсе просьбы адказвае трыма словамі: Ай, Не буду! Не хачу! лепш ёй забыць пра гэтыя кепскія звычкі?

П. Давайце разам раскажам гэты верш. Паслухайце, я яго прачытаю яшчэ раз.

Расказванне верша педагогам.

П. А цяпер я буду расказваць верш, а Марынка, Танечка і Юля будуць мне дапамагаць. Яны будуць выконваць ролі сястрычак Ланы. Марынка, будзе сястрычкай “Ай”; Танечка, сястрычкай “Не буду” і Юля, сястрычкай “Не хачу”. Дзяўчынкі, назавіце сябе так, як вас завуць у вершы. Будзем разам верш расказваць (у час расказвання педагог рухам рукі паказвае дзіцяці яго ўключэнне ў расказванне).

Расказванне верша Р. Барадуліна “Ната маму любіць надта”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць верш, папоўніць слоўнік запас выхаванцаў эмацыянальна-ацэначнай лексікай. Заахвочваць іх да выражэння ў звязным выказванні сваіх адносін да прачытанага.

Матэрыял: фотаздымкі матуль дзяцей з групы

Ход

П. У кожнага з вас ёсць мама. Яна любіць вас, даглядае, гуляе з вамі. Якія ласкавыя словы вы гаворыце сваёй матулі? Як вы ёй дапамагаеце?

Паслухайце верш Р. Барадуліна пра дзяўчынку Нату, якая маму любіць надта.

Расказванне верша “Ната маму любіць надта”.

П. Пра што расказваецца ў вершы? Чым займаецца мама? А чым займаецца ў гэты час яе дачушка Ната? Вось як расказваецца ў вершы:

І ў дачушкі Наты

Цэлы дзень заняты:

То шукае

маму,

То гукае

маму:

Мама,

дзе піжама?

Мама,

дзе панама?

Мама,

дзе праграма?

Мама.

Мама.

Мама.

Ледзь прачнецца Ната,

Шуму поўна хата.

П. Як вы думаеце ці дапамагае на самой справе Ната сваёй матулі?

П. Што гавораць пра тых дзетак, якія дапамагаюць сваёй маці? Яны клапатлівыя, ... працалюбівыя, ... сапраўдныя ... памочнікі?

П. Раскажыце пра сваю матулю, як вы яе любіце, чым вы ёй дапамагаеце.

Чытанне апавядання Васіля Хомчанка “Яшава рукавічка”

Расказванне верша В. Вярбы “Бабуліны казкі”

Мэта: паступова падвядзіць дзетак да ўспрымання на слых твораў розных жанраў, да адрознення вершанага і апавядальнага тэкстаў. Развіваць у выхаванцаў уменне эмацыйна перадаваць свае адносіны да літаратурных твораў, да персанажаў, іх дзеянняў. Выхоўваць любоў і павагу да бабулі.

Матэрыял: фотаздымкі бабуль дзяцей групы.

Ход

П. У вас ёсць бабулі? Раскажыце пра сваю бабулю: чым яна любіць займацца? Паслухайце, як расказваецца пра бабулю ў вершы В. Вярбы “Бабуліны казкі”.

Расказванне верша “Бабуліны казкі” педагогам.

П. Раскажыце, ці падобна гэтая бабуля на вашых бабуль? Чым любіць займацца бабулі?

П. Паглядзіце, што гэта. Так, гэта рукавічкі. Гэтыя рукавічкі звязала Яшава бабуля. Але звязаць рукавічкі ў яе атрымалася не адразу. А чаму так адбылося расказваецца ў апавяданні, якое называецца “Яшава рукавічка”. Напісаў яго Васіль Хомчанка.

Чытанне апавядання “Яшава рукавічка” педагогам.

П. Пра што расказваецца ў апавяданні? Што стала з рукавічкай, якую вязала бабуля. Чаму так здарылася? Ці можа здарыцца такое ў сапраўдным жыцці? Назавіце, з якімі творамі пра бабулю вы пазнаёміліся. Чым адрозніваецца верш ад апавядання. Як даведацца, што гэта верш на слых? Так, гэта рыфмаваныя радкі. А яшчэ вершы заўжды рытмічныя. Лішняе, або недакладнае слова можа парушыць гэтую рытмічнасць.

П. Пра бабулю яшчэ шмат напісана вершаў і апавяданняў. У далейшым мы з вамі будзем з імі знаёміцца.

Расказванне вершаў “Працавітая дзяўчынка”, “Як зроблены цацкі”

Мэта: працягваць развіваць у дзяцей уменне асэнсоўваць змест вершаў, характары персанажаў, адказваць на пытанні па зместу вершаваных тэкстаў. Узбагачаць слоўнік выхванцаў эмацыянальна-ацэначнай лексікай.

Ход

П. Назавіце свае любімыя цацкі. Раскажыце, як вы гуляеце са сваімі цацкамі. Паслухайце, як расказваецца ў вершы А. Александровіча пра тое, як гуляе са сваёй лялькай дзяўчынка. Называецца верш “Працавітая дзяўчынка”.

Расказванне верша педагогам.

П. Чаму верш называецца “Працавітая дзяўчынка”? Раскажыце, як гуляе са сваёй лялькай Каця. Паслухайце яшчэ раз, як пра гэта расказваецца ў вершы.

Як маленькую сяброўку,

Ляльку любіць Каця.

То расчэша ёй галоўку,

То памые плацце.

То пагушкае на ручках,

То пацешыць байкай –

Як у лесе ў дрымучым

Заблудзіўся зайка.

Ляльцы ловіць

матылёчка

Шапачкай сваёю,

Праз шнурочак-паясочак

Скача перад ёю.

Спаць паклаўшы паміж

кветак

У цянёк духмяны,

Ёй з пясочку шмат катлетак

Напячэ румяных.

П. Раскажыце, як вы гуляеце са сваімі лялькамі?

П. Цяпер паслухайце верш, як гуляе са сваімі цацкамі Дзяніска? Называецца верш “Як зроблены цацкі”. Напісаў яго Алесь Ставер.

Расказванне верша “Як зроблены цацкі” педагогам.

П. Як расказваецца ў вершы пра тое, як гуляе з цацкамі Дзяніска?

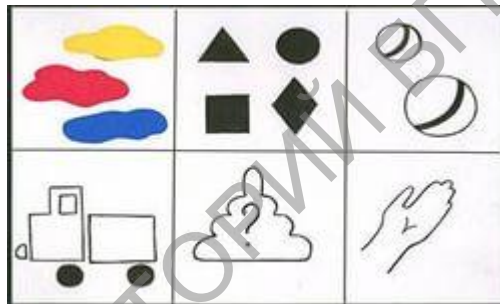
П. Адкажыце словамі з верша, чаму Дзяніска ў машыны адвінціў ураз кабінку, потым колы паздымаў, верталёт той паламаў, разабраў на дзіва скора да драбніцы матаролер?

П. Ці хацелася вам даведацца з чаго зроблены вашы цацкі? Што б рабілі вы, каб захацелі даведацца з чаго зроблены цацкі?

П. Што паабяцаў дзядусю Дзяніска?

П. Як бы хацелі пагуляць з цацкамі, як Каця або як Дзяніска?

Знайдзіце ў нашым групавым пакоі свае любімыя цацкі, і раскажыце, кожны пра сваю цацку, якая яна, як вы з ёй гуляеце? Дапамогуць вам расказаць пра цацку вось гэтыя мадэлі.

Чытанне апавядання Уладзіміра Юрэвіча “Пацалунак асвы”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць твор, здольнасць выказваць свае адносіны да літаратурнага героя, уяўляць агульную карціну, апісаную ў тэксце, адказваць на пытанні па змесце апавядання.

Матэрыял: малюнак з выявай асвы.

Ход

П. Паслухайце загадку і знайдзіце адгадку.

Той, с кім побач я лятала,
Помняць – у мяне ёсць жала
И на цельцы паласа,
Усё таму, што я ...асва.

П. Ці бачылі вы асву? Дзе часцей за ўсё яе можна ўбачыць? Чым любіць паласавацца асва? Паслухайце апавяданне Уладзіміра Юрэвіча “Пацалунак асвы”.

Чытанне апавядання “Пацалунак асвы” педагогам.

П. Пра што расказваецца ў апавяданні? Раскажыце пра першую сустрэчу Лукашыка з асвой? Якой падалася асва Лукашыку? Раскажыце пра сустрэчу Лукашыка з асвой на прагулцы. Якая думка мільганула ў хлопчыка, калі ён сачыў за асвой? Чаму Лукашыку захацелася разварушыць асвіны вулей?

П. Як апісвалі дзеткі асву? Вось як пра гэта расказваецца ў апавяданні:
Дзеці нахіліліся, каб разгледзець асву лепш.

— Ой, якая прыгожанькая! — выгукнула Тацянка. — Гляньце, спаднічка шэрая ў жоўтыя пасачкі.

— А станік тоненькі-тоненькі, — дадала Валя.

— Вусішчы такія, як у Карабаса, — зазначыў паважна Глеб.

Асва тым часам паўзла-паўзла, апынулася на канцы дубчыка, развінула крылы і паляцела.

П. Як паводзілі сабе дзеці і Лукашык, калі ён разварушыў асвіны вулей? Хто з іх паступіў правільна? Як асва адплаціла Лукашыку за тое, што ён разварушыў асвіны вулей? Чо азначае выраз “асва пацалавала”? Чаму Лукашыку было сорамна ад свайго ўчынку?

Расказванне вершаў “Наш дзень”, “Дашын карандашык”

А. Александровіча

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць вершы, паглыбляць іх ўяўленні пра адпаведнасць назвы тэкста яго зместу. Заахвочваць дзяцей да састаўлення апвядання з калектыўнага вопыту; адлюстравання сваіх ведаў ў маляванні.

Ход

П. Паглядзіце на малюнак

П. Раскажыце пра тое, як што робяць дзеткі на працягу дня ў дзіцячым садку. А цяпер паслухайце вершык А. Александровіча пра тое, як дзеці праводзяць свой дзень ў дзіцячым садку. Называецца верш “Наш дзень”.

Расказванне верша “Наш дзень” педагогам.

П. Ці падобна жыццё ў дзіцячым садзе Люды, Стасіка і Мартына на ваша жыццё ў дзіцячым садзе? Чым пачынаецца дзень ў дзіцячым садзе? Так, яны пачынаюць дзень – Фізкультурнаю зарадкай.

Раз – налева,

Два – направа,

Крок наперад,

Крок назад.

Нават Стась маленькі

жвава

Патрапляе з імі ў лад

П. А далей пасля зарадкі, што робяць дзеткі?

П. І сапраўды, з мылам пад кранам яны мыюць рукі, вушы, твар і шыю.

П. Чым займаецца за тым Люда, Стасік і Мартын. Вось як пра гэта расказваюць самі дзеці:

Мы з ахвотаю ядзім.

Нам заўсёды ўсё па густу:

Каша, бульба ці капуста.

П. Што расказваецца ў вершы пра тое, як дзеткі дапамагаюць дарослым.

П. Так, Люда, Стасік і Мартын пасабляюць каля дому садоўніку старому. працаваць ў садзе. Дзеткі расказваюць, што сад у іх харошы: на газонах мак чырвоны, ружы і гаршак.

П. Але дзеткі не толькі працуюць, яны любяць яшчэ і ... чытаць кнігі. (інтанацыяй заахвочвае да адказу). Вось што расказваецца пра іх ў вершы:

Кнігі мы не забываем,

Кнігі ўважліва чытаем.

Хочаш знаць, усё і ўсіх –

Сябрам будзь

цікавых кніг

П. Дзеткі расказалі пра тое, як яны праводзяць свой дзень, а цяпер ім пачуць цікава і пра вас.

Пра вашы справы:

Гульні, дружбу і работу.

Спадзяёмся,

Вы з ахвотай

Нас, сябры, уважыце –

Пра сябе раскажаце.

Расказы дзетак пра свой дзень ў дзіцячым садзе.

П. Цікава было паслухаць, чым вы займаецеся ў дзіцячым садку? А цяпер паслухайце верш А. Александровіча пра тое, чым займаецца ў дзіцячым садзе дзяўчынка Даша? Называецца верш “Дашын карандашык”.

П. Ці ёсць у вас такія чарадзейныя карандашык як і ў Дашы? Што вы малюеце на занятках і ў вольны час? Намалюйце сваім чарадзейным карандашыкам тое, што вы ўмеце.

Завучванне верша А. Дзеружынскага “Бусел і хлопчык”

Мэта: падтрымліваць у дзяцей жаданне самастойна чытаць верш напамяць. Развіваць у выхаванцаў выразнасць голасу пры драматызацыі верша, інтанацыйнаую разнастайнасць перадачы тэксту ў залежнасці ад яго зместу.

Матэрыял: малюнак бусліка

Ход

П. Давайце пагуляем і адгадаем – “Што гэта за птушка да нас прыляцела?”

П. Прыляцела птушка вось такая, вось такая (паказвае рукамі, якой велічыні ў яго птушка).

Усе гуляючыя вымаўляюць: “Ляціць, ляціць, птушка – да нас ляціць”.

Крылы ў птушкі – вось такія, вось такія (паказвае рукамі, якой велічыні ў птушкі крылы).

Усе гуляючыя вымаўляюць: “Ляціць, ляціць, птушка – да нас ляціць”.

Дзюба ў птушкі – вось такая, вось такая (паказвае рукамі, якой велічыні ў птушкі дзюба).

Усе гуляючыя вымаўляюць: “Ляціць, ляціць, птушка – да нас ляціць”.

Паглядзіце на гэтую птушку : ён сапраўдны гаспадар. У чырвонах ботах ходзіць важна па палях і топкіх балотах. Гэта бусел. Ці застаецца бусел ў нашай краіне на зіму?

Паслухайце размову бусла і хлопчыка ў вершы “ Бусел і хлопчык” А. Дзеружынскага.

Расказванне верша “ Бусел і хлопчык” педагогам.

П. Аб чым пытаецца хлопчык у бусла? Як бусел расказвае пра пра сваё жыццё за межамі роднага краю? Раскажыце пра гэта словамі з верша.

Паслухайце яшчэ раз, як бусел расказвае пра сваё жыццё хлопчыку.

Бусел: Я жыў далёка:
За гарамі, за лясамі.
Там, дзе Ніл, на поўдні самым.

Хлопчык: Што за Ніл?

Бусел: Рака такая,
Быццам мора гаманкая.
А ў тым Ніле, хлопча мілы,
Ёсць страшыдлы-кракадзілы.

П. Ці ўспамінаў бусел родны край?

П. Як ён пра гэта расказвае хлопчыку?

П. Паўтарыце гэтыя радкі з верша:

Дзе б ні быў, дзе б ні лятаў,

Родны край успамінаў. (паўтараюць 3-4 дзіцяці)

П. Паслухайце верш яшчэ раз.

Даваце раскажам верш разам, я буду Буслікам, а хто-небудзь з вас – хлопчыкам (расказваецца разам з 2-3 рознымі дзецьмі)

Расказванне верша па ролях дзецьмі самастойна. (2-3 разы)

Расказванне верша А. Вольскага “Радзіма”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць верш, выходзіць у іх гонар за сваю Радзіму, любоў да яе. Заахвочваць выхаванцаў да расказвання верша з апавядальнай інтанацыяй, развіваць навыкі дыялагічнага маўлення.

Матэрыял: фотаздымкі знакамітых месцаў Беларусі.

Ход

П. Назавіце сваю Радзіму. Раскажыце, што вы ведаеце пра сваю Радзіму? Паслухайце, як расказвае пра Беларусь у вершы А. Вольскі. Называецца верш “Радзіма”.

Расказванне верша “Радзіма” педагогам.

П. Як вы разумеце выраз, што Радзіма ў нас бязмежная? Так, яна працягваецца на шматлікія кіламетры.

П. Чаму пра нашу Радзіму гаворыцца, што яна і спякотная, і снежная? Так, улетку – спякотнае сонца, а ўзімку – снежная зіма.

П. У нетрах нашай Радзімы ёсць калійная соль, нафта; на заводах Беларусі вырабляюць магутныя “Мазы” і трактары “Беларусь”. Раскажыце, як пра гэта гаворыцца ў вершы?

Радзіма ў нас—

цудоўная.

багаццяў розных поўная.

П. Пра нашу Радзіму ведаюць ва ўсім свеце. Праслаўляюць нашу радзіму простыя людзі сваёй працай, а таксама вядомыя арцiсты, спартсмены. Менавіта таму ў вершы гаворыцца, што наша Радзіма ва ўсім свеце ... чутная.

П. Радзіма, як і матуля, адносіцца да ўсіх людзей з любоўю, клопатам. Таму ў вершы і гаворыцца, што Радзіма ў нас — лагодная, нібы матуля родная.

П. Усе дзеці ў нашай Радзіме – роўныя. Раскажам разам словамі з верша, якая ў нас Радзіма.

Радзіма ў нас—

... бязмежная,

Спякотная

І ... снежная .

Радзіма ў нас—

... цудоўная.

багаццяў розных ... поўная.

Радзіма ў нас —

... магутная

і ва ўсім свеце

... чутная.

Радзіма ў нас—

... лагодная,

нібы матуля ...родная.

А самае

галоўнае :

усе ёй дзеці —

... роўныя.

П. Раскажыце, якую назву мае наша Радзіма, як завуць людзей, якія ў ёй жывуць, на якой мове яны размаўляюць. Мы жывем ў прыгожай і цудоўнай краіне – Беларусі. Усе дзеці ў нашай краіне маюць роўныя правы. Раскажам гэты верш разам. Я ў вас буду пытацца радкамі з верша, а вы мне адказваць гэтымі ж радкамі.

Радзіма ў нас бязмежная,?

Радзіма ў нас бязмежная..

Спякотная і снежная ?

Спякотная і снежная.

Радзіма ў нас цудоўная?

Радзіма ў нас цудоўная.

Багаццяў розных поўная?

Багаццяў розных поўная.

Радзіма ў нас магутная?

Радзіма ў нас магутная.

І ва ўсім свеце чутная?

І ва ўсім свеце чутная.

Радзіма ў нас лагодная?

Радзіма ў нас лагодная.

Нібы матуля родная?

Нібы матуля родная.